



2012

КЛУБОК ФАЛЬШИВИХ ЛІНІЙ

Савчин О.М.

Зміст

Надпис на плиті з білого мармуру	2
Гроші винайшли, звичайно, раніше, ніж виникло фальшивомонетництво.	4
Содон : «Що дозволено Юпітеру, те не дозволено бику»	4
«Наповнені» гроші.....	5
Античні монети	5
Римські монети	6
Зубчасті гроші	7
Єдиний вихід-фальшивомонетництво	7
Підробка монет тривала у Франції протягом всієї Столітньої війни	9
Імператорський едикт в рейхстазі	10
Особливе становище чеканщиків	11
Фальшиві гроші в СРСР	12
Команда в'язнів - фальшивомонетників працювала на остаточну перемогу рейху.....	17
«Майстерня диявола».....	18
ЄВРЕЙСЬКЕ ПИТАННЯ	19
«Амерікен експрес компанії» (АМЕККО)	21
Перевірка на надійність і збут пекучого товару	22
Клубок ліній.....	24

Історія знає небагато високопоставлених фальшивомонетників, які були притягнуті до відповідальності за законом. Винними майже завжди визнавалися виконавці: монетних справ майстри та їх підручні або випадкові «любителі». Правом карбування монет користувалися тоді король і великі лендлорди, герцоги, графи, барони. Вони повинні були зображати на грошах своїх монетних дворів власну печатку чи геральдичний знак. Проте спокуса поповнити каси не цілком праведним чином було занадто велика. При цьому вміст металу в монетах фальсифікувався, а самі вони отримували розпізнавальні знаки монет пана іншої території...

Надпис на плиті з білого мармуру

Безліч ніг ступало по цій плиті білого мармуру з тих пір, як будівельники поклали її в основу сходів однієї з вілл в античному полісі Діма?

Слова, вигравірувані на цій плиті, майже зникли по її краях, зацікавили дослідників лише в 1878 році, коли матеріал на цю тему було опубліковано в одному з археологічних журналів.

Діма, розташований на північно-заході Пелопоннесского півострова, на березі

сьогоднішнього Патрасського затоки, свого часу був квітучим портовим містом і великим центром землеробства. Він належав до чотирьох міст-держав, які утворили Ахейський союз (280-146 pp.. До н. Е..) - Військово-політичну коаліцію, спрямовану проти македонських домагань на панування в регіоні.

Хто перший звернув увагу на білу мармурову плиту, що лежала серед руїн Діми, ми не знаємо. Може бути, це був житель виник по сусідству з руїнами древнього міста містечка Като Ахайя, може бути, професійний археолог. Ми не знаємо, і коли це сталося. Імена фальшивомонетників прочитати не можна. Не знаємо ми і точну дату написаного. Давньогрецькі письмові пам'ятки тієї епохи мають свою власну датування: відлік міг вестися від будь-якого державного писаря союзу, верховного жерця чи правителя міста.

Трагедія, про яку оповідає напівстертий часом напис, мабуть, сталася за часів існування названого союзу. Мова йде про смертний вирок шести фальшивомонетникам:

«Жрець Філоклес, писар Дамокритос і перший радник Клеон від імені міста були засуджені до смерті: Дракіона, він же Анти (...) або як би він ще себе не називав, далі ... (...) тиса, коваля по золоту; потім (...) аніоса, він же Панталеіон і як би він ще себе не називав, і, нарешті, Мошолоаса, сина Мошолоаса за те, що вони посягнули на святе майно і чеканили мідні гроші.

При першому раднику Дамофанесе (засуджені за ті ж злочини. - Г. В.) син Дромаса (...) іллас і при першому радника Філеаса син Олімпіхона (...) ас ».

Мармурова плита, мабуть, спочатку була встановлена десь на ринковій площі Діми. Останні рядки напису очевидно, виникли пізніше. Від першого вироку їх відокремлює не менше півроку, тому що зміна першого радника міської ради відбувалася в Дімі кожні півроку. Судячи з усього, фальшивомонетництво в цей час в Дімі було досить поширеним ремеслом. Пункт звинувачення полягає в тому, що коваль по золоту і його співучасники зазіхнули на священне майно, свідчить, що зловмисники викрали мідь з храму. Хоча цілком імовірна й інша версія: жрець храму міг бути і першою особою в офіційному карбуванні монет і храм одержував з цього користь. В цьому випадку фальшивомонетники зазіхнули на доходи храму.

Документи, подібні мармуровій плиті в Дімі, надзвичайно рідкісні. Судові вирoki в давньогрецьких полісах «оголошувалися» в камені і виставлялися для загального огляду, як правило, лише в тих випадках, коли злочинцеві вдавалося уникнути правосуддя. Це були свого роду оголошення про розшук. З іншого боку, Ахейський союз мав єдині монети, підробка яких ставала таким чином справою всього союзу і зобов'язувала кожне місто публічно засуджувати подібні злочини.

Мармурова плита в Дімі - це чи не найстаріше офіційне свідоцтво приватного фальшивомонетництва і його покарання. До сих пір мало що відомо про фальшивомонетників-приватників античності, до нас дійшли виготовлені ними вироби. Але і в цьому випадку надзвичайно важко з'ясувати, чи не були вони виготовлені «за височайшим повелінням».

Гроші винайшли, звичайно, раніше, ніж виникло фальшивомонетництво.

Через кілька років після появи в VII столітті до н. е. в малоазійському царстві Лідія перших монет, викарбуваних із сплаву золота (40%) і срібла (60%), було виготовлено із зниження вмісту в них золота при тій же номінальній вартості. Про причини цього можна лише здогадуватися. Міста, виплачували данину правителю, дуже швидко зрозуміли, що, погіршуючи складу сплаву, можна заощадити дуже багато грошей. І Для того щоб припинити подібні хитрі витівки або принаймні ускладнити їх здійснення, король Крез (правив в 560-547 рр.. До н. Е.), Ім'я якого завдяки його незліченних багатств стало прозивним, вирішив карбувати роздільно золоті та срібні гроші і закріпити своє виключне право на чеканку монет. Коли перси завоювали Лідію і привласнили незліченні багатства Креза, королівське право карбування монет на кілька десятиліть було перервано. Перські владика Кир і Камбіс мали до цього часу занадто малі контакти з Грецією, щоб використовувати гроші для загального платіжного засобу. Перші царські гроші персів з'явилися за часів Дарія (правив у 522-486 рр.. До н. Е.), Вони пізніше так і називалися - дарики.

Але ми датуємо початок грошового господарства не тільки винаходом монети. Першими формами грошей як загального засобу обміну, за допомогою якого на ринку можна було порівняти вартість свого власного і бажаного товару, були предмети повсякденного вжитку та худобу. До кінця III тисячоліття до н. Е. в Месопотамії функції грошей починає виконувати срібло у формі ретельно зважених шматків, злитків, на яких пізніше з'явилися відбитки у формі кілець.

Підробка грошей в цих умовах була виключена, хоча обман через неправильне зважування відбувався нерідко. Підробка - наслідок розвитку і розширення протягом століть грошового господарства у формі монет і пізніше, з XVIII століття, - паперових грошей

Содон : «Що дозволено Юпітеру, те не дозволено бичу»

Після того як в VI столітті до н. е. монетне господарство було прийнято персами і греками, майже в кожній місцевості в Греції карбувалися свої власні гроші. Але монети, які карбувалися в Аттиці, де знаходилися відомі срібні рудники Лавріона, поширилися не тільки в грецьких полісах, а й за їх межами.

Содон (640-560 рр.. До н. е.) - Грецький політик і поет, відомий перш за все як мудрий законодавець, отримав в 594 році до н. е. особливі повноваження для подолання економічної та політичної кризи Афінської держави. Серед прийнятих ним заходів - введення в Афінах аттійських грошей (евбейських монет). Тим самим він створив умови для того, щоб афінські купці зайняли чільну позицію в «світовій торгівлі» того часу. І щоб не ставити під загрозу цю позицію, закони Солон за фальшивомонетництво різного роду вимагали смертної кари.

Закони видаються державою, яка є суб'єктом права карбування монет. Тому закони Солон, як і закони всіх наступних володарів, повинні були слідувати принципу: «Що дозволено Юпітеру, те не дозволено бичу». Те, що під страхом самого жорстокого покарання було заборонено простому підданому, служило володарям засобом поповнення власної скарбниці, фінансування воєн і т. п. Коротше кажучи, маніпуляції з грошима були свого роду податком. Поняття «інфляція» в ті далекі часи було настільки ж невідомою, як і складні податкові системи наших днів. Тим не менш, народ завжди

засуджував фальсифікації грошей можновладцями, які часто приводили до масового зuboжіння, так само гостро, як і злочини «приватних» фальшивомонетників

«Наповнені» гроші

Монета коринфський статер - мала вагу 7,58 г, хоча коринфський срібний статер зазвичай важив 8,7 г. «Наповнення» монет, то є покриття ядра монет з менш цінного або недорогоцінного металу шаром золота або срібла, було відомо вже дуже давно.

Так, «наповнені» монети знайдені серед монет Коринфа середини VI століття до н. е. Часто колекціонер і не підозрює про те, що та чи інша антична монета забезпечена «нештатних» наповнювачем, будучи так званим субаератом. Цей термін застосовувався вже в античні часи для визначення фальшивих монет. Визначення ваги в той час було, безумовно, ненадійне. Один швейцарський колекціонер в 1978 році придбав срібний статер з Тіри (нині - острів Санторин), викарбуваний приблизно в 530 році до н. Е.. Його вага відповідала егінському стандарту (від портового міста Егіна; до середини V століття до н. Е.. Це був найпоширеніший масштаб карбування монет) і становив 12-12,5 гр.

Так як на монеті з'явилися сліди окислення, власник статера з'явився в реставраційний відділ швейцарського музею. Там встановили, що мова йде про мідну монету, покритою тонким шаром срібла.

Випускалися тоді тетрадрахми (давньогрецькі срібні монети вартістю у 4 драхми вагою від 14 до 17 гр. «Наповнені» тетрадрахми виготовлялися настільки незграбно, що тонкий шар срібла часто зношувався, і мідна «начинка» ставала помітною. Один примірник такої тетрадрахми зберігається в Британському музеї Лондона . Такі монети з мідною серцевиною сьогодні надзвичайно рідкісні.

Ще в 393 році до н. е.. ці монети були вилучені з обігу.

Такі «наповнені» гроші випускали лише в кризові часи. Античні володарі прекрасно віддавали собі звіт в тому, що тривалий випуск поганих грошей не може привести до позитивного результату хоча б тому, що купець з такими грошима не поїде в сусідню країну. Фальшиві монети того часу в своїй більшості - «разового» походження. Вони відрізнялися від справжніх за якістю нанесеного зображення, а пізніше і напису.

Античні монети

Не можна не враховувати і величезну різноманітність античних монет. Вони служили «древнім» не тільки засобом платежу вже з V століття до н. е. При частому випуску нових монет старі поступали в переплав, і з них до нас дійшли в кращому випадку небагато і навіть єдині екземпляри. І якщо вміст золота або срібла у монетах що дійшли до нас був нижче загальноприйнятих норм або вони зовсім виявлялися «наповненими», ніхто не ризикував стверджувати, хто був фальшивомонетником: держава чи приватне підприємство.

Приватним Фальшивомонетним промислом займалися, як ми можемо судити по «плиті» з Діми або по біографії Діогена.

Професійні монетних справ майстри, звичайно, краще за інших володіли технікою легування металів і виготовлення штампів. Більш того, майстри і підмайстри мали можливість ставити на фальсифіковані за своїм металевому змісту монети державні штампи. Оцінити масштаби виготовлення фальшивих грошей в античні часи неможливо...

Особливо широкий розмах отримало виготовлення субаератних монет. Античні майстри не залишили нам своїх рецептів. Але їх технологію з великою ймовірністю можна

відновити. В якості заготовок використовували мідь необхідної ваги у формі пластини (у Римі) або кола (в Греції). Заготока ретельно оброблялася з усіх сторін. Потім вона щільно покривалася тонким шаром срібла і в посудині підігрівалася до температури плавлення срібла (960 ° С). Так як точка плавлення міді лише ненабагато вище (1083 ° С), верхній шар міді також розм'якшувався і становив зі срібною фольгою свого роду сплав, який зберігався і при подальшому карбуванні. Той же принцип використовувався і при «наповненні» золотих монет.

Прибуток, який таким чином привласнював собі фальшивомонетник, досягав досить значних розмірів. Для виготовлення 1 субаератного денарія було потрібно всього 0,45 г срібла, іншими словами, з 1 повновагого денарія можна було виготовити 10, а пізніше - 8 субаератних денаріїв. При співвідношенні цін, що склався в останні роки існування Римської республіки і в перші два століття імперії, 1 денарій - це досить велика сума грошей. Легіонер отримував річне жалування в I столітті н. е. в розмірі 225 денаріїв.

Римські монети

У Римі грошове господарство почало розвиватися відносно пізно - близько 290 року до н. е.. Перша римська міська монета - асі, мідна монета вагою в 1 римський фунт (327,45 г). Пізніше вага монети була зменшена спочатку до 236 г, потім, з розвитком грошового господарства і перш за все з появою срібних монет (дидрахм на храм, приблизно з 235 р. до н. е.), вага аса досягла 13,64 г до 89 року до н. е. . .

Власні золоті монети Рим почав карбувати в 222-205 роках до н. е., В тому числі гідністю в 60, 40 і 20 асів. Аурей лише при Цезарі перетворився на основну золоту монету.

Коли під час другої Пунічної війни (218-201 рр. до н. е.) при Каннах римські війська були вщент розбиті Ганнібалом, в Римі почалося те, що ми сьогодні назвали б загальною мобілізацією. Відбувалося і стрімке «схуднення» монет. Сенат, законодавчий орган республіки, прийняв рішення скоротити на третину вміст металу в дидрахмах на храм (квадрігат, 6,98 г золота) з вагою до цього моменту 81,9 г Ассе. Це була надзвичайна міра, спрямована на те, щоб максимально використовувати монетний метал, який перебував у розпорядженні скарбниці. Одночасно сенат ухвалив, щоб в аераріум (державне сховище металів, використовуваних для карбування монет та інших цінностей) були здані все золото, срібло і мідь. У приватних руках могло залишатися не більше 1 фунта срібла і 5000 асів.

Подібне «потоншення» грошей ще не було прямим обманом. Республіка перетворила свої монети в різновид кредитних грошей, і римляни знали про це. Зараз ще, знаходять монети, випущені в цей час вартістю в 20 асів і покриті позолотою, але з мідною «начинкою». Із завершенням трьох Пунічних воєн (146 р. до н. е.) в Римі були відновлені колишні грошові співвідношення. Тепер денарій, правда, вже важив тільки 3,88 г, а асі - 34,9 м. Очевидно, відбулася зміна у вартісних співвідношеннях золота і срібла. Золото подешевшало, і це призвело до зменшення ваги срібних монет. Звичайно, це тільки припущення. Перемігши Карфаген, римляни привласнили його багатства, включаючи склади дорогоцінних металів і рудники, що були на Сардинії і в Іспанії. Тільки на рудниках Нового Карфагена (сьогоднішня Картахена в Іспанії) в 180 році до н. е. 40 тис. рабів добували для Риму золото і срібло. Асі і без того був лише символом фактичної ціни міді по відношенню до благородних металів, тобто фактично тими ж кредитними грошима, за постійний курс, яких ручалися держава.

Приблизно в 122 році до н. е. в Римі починається перша серйозна криза грошового

господарства. На ринок у великих кількостях викидалися субаератні денарії, так що врешті-решт вже ніхто не міг достеменно визначити, якою грошовою сумою він володіє. Ширилася загальна невпевненість, стали рости ціни, і приватні фальшивомонетники внесли свій вклад в загальне сум'яття.

Незабаром розгорнулася так звана Союзницька війна (91-89 рр.. до н. е.). Італійські племена, завжди вважалися союзниками, коли мова йшла про надання Риму військової допомоги, підтримки його легіонів допоміжними військами або кавалерією, хоча в інший час їм давали зрозуміти, що римлянами італійці не є, зажадали рівноправності або незалежності. В цей же час римський сенат ухвалив, що кожен восьмий викарбуваний денарій повинен бути субаератним. Коли війна закінчилася і італійські племена, незважаючи на поразку, отримали рівні з римлянами права, денарії знову стали карбувати *без субаератів.*

ЗУБЧАСТІ ГРОШІ

На підтвердження цього на краях нових денаріїв з'явилася насічка. Безсумнівно, це повинно було викликати більшу довіру до денарія з боку іноземних купців, хоча поряд із зубчастими монетами (отримали назву «Серрат») карбувалися і звичайні повновагі монети.

Тацит (56-120 рр.), Знаменитий історик Риму, в своїй праці «Німеччина» пише, що германці вважали за краще зубчасті монети іншим.

Випуск фальшивих монет, однак, тривав. У 87 році до н. е., Коли боротьба між оптиматами (аристократична партія сенату) і популярами (противники панування сенатської аристократії, які виступали за реформи з метою порятунку політичної системи) досягла свого піку, римське грошове господарство також знаходилося у важкій кризі. Легендарний оратор і письменник, а потім і Пліній повідомляють, що Марій Грацідіан - претор (голова ради присяжних, один із ступенів кар'єри сенатора) - в 87 році до н. Е.. видав вердикт, за яким засновувалася спеціальна державна служба контролю за якістю монет. Кожен викритий у тому, що розплатився фальшивою монетою, піддавався покаранню. Справжній текст едикту до нас не дійшов. Але, за свідченням Цицерона, римляни сприйняли едикт з великим підйомом і засипали Марія знаками подяки. З едикту випливало, що держава брала на себе заміну «поганих» грошей на «хороші». Громадянська війна з усіма її жахами між тим тривала. Коли в 83 році до н. Е.. Корнелій Сулла, ненависний популярами вождь оптиматів, захопив Рим, він вважав за краще криваві страти всім іншим формам боротьби зі своїми противниками. Убито було близько 10 тис. прихильників популярів. Його противник консул Гай Марій в 87 році до н. е.. обійшовся з прихильниками партії оптиматів ненабагато гуманніше. Сулла не залишив каменя на камені і від подарунка, зробленого римлянам претором Мариєм Грацідіаном, - стабільності монети. Відтепер знову вступив в силу закон, згідно з яким всі гроші, виготовлені в державних монетних майстернях, повинні були прийматися до платежу.

Єдиний вихід-фальшивомонетництво

«Тріумвіри Антоній сплавив денарій із залізом», - читаємо ми в 33-му томі «Природній історії» Плінія (23-79 рр.. Н. Е.). Виникає, правда, технічна проблема: сплав заліза і срібла? Мова йде про денарії, які Марк Антоній велів виготовити для своїх легіонерів в 31 році до н. е.. перед морським боєм при Акції - місі в Адріатичному морі.

Марк Антоній був чи не однією з найбільш яскравих і водночас суперечливих фігур епохи,

коли Римська республіка перебувала в агонії. Істориками він був оцінений дещо упереджено. Той, хто пізніше писав про Октавіана Августа - першого імператора могутньої імперії, не міг проявити прихильність до його найсильнішому противнику.

Рим переживав пору насолоди швидкоплинного життя. Після десятиліть кривавої громадянської війни питання про владу, здається, вирішене. Гай Юлій Цезар, керівник популярний, править в Римі з 48 року до н. е., маючи повноваження диктатора. Де-факто Рим вже монархія, незабаром Цезар проголошується довічним диктатором. Диктатор перебуває в Єгипті, правителька якого молода Клеопатра не без успіху шанує старіючого Цезаря.

Бойова колісниця, запряжена двома левими, мчить по вузьких вуличках Риму, за якими згідно з указом сенату не повинен скакати жоден вершник. Марк Антоній являє себе народу, який, до незадоволення стовпів суспільства, зустрічає його з неприхованим захопленням, Марк Антоній в 24-річному віці, переслідуваний кредиторами, змушений покинути Рим. Він вирушає до Греції, де проявляє свій полководницький дар і безстрашність воїна. Овіяний бойовою славою, він повертається в Рим і в 49 році до н. е. обирається народним трибуном, після чого стає верховним суддею, а потім, в 48 році до н. е., - консулом. Яким чином Марк Антоній зміг набрати необхідну суму грошей (пости в Римі купувалися; щоб належати до вищого стану, необхідно було мати стан не менше 400 тис. сестерціїв; з 89 по 44 р. до н. е. 1 сестерцій коштував 4 аса, або 1/4 денарія), так і залишилося невідомим. Марк Антоній любить розкіш і гроші, хоча легко розлучається з ними. Він вселяється в палац Помпея, конфіскований Цезарем.

Необхідною для внесення плати суми грошей у нього немає, але палац залишається за ним.

Кітеріс, найзнаменитіша актриса Рима того часу, давно стала вірною коханою трибуна, - знавця всіх значних місць Вічного міста. У дружини він взяв Фульвію - першу даму Риму. Одруження - це, перш за все питання влади і грошей, - так, принаймні вважав Марк Антоній. Що ж до подружньої вірності, то для можновладців подібних забобонів не існувало вже й ті часи.

15 березня 44 р. до н. е. страшна звістка розноситься по вулицях столиці світу на Тібру: Цезар убитий прихильниками партії сенату. Прихильники Цезаря, а це, перш за все 150-тисячне плебс - зuboжілі селяни і ремісники, але вільні люди, громадяни Римської республіки, які мають право голосу, обурені. Саме вони стають опорою нового уряду-тріумвірату: Марка Антонія, Октавіана і Лепід. Останній був полководцем Цезаря. Октавіану всього 19 років.

Казна порожня. Там же, звідки вона отримувала до сих пір більшу частину продовольства, - в Азії і Македонії стоять війська вбивць Цезаря Брута і Кассія. Кривава нещадна громадянська війна спалахує з новою силою. Саме Октавіану, який так пишномовно вихвалявся вірнопідданими істориками, прийшла в голову думка про знищення 120 сенаторів і 3000 представників великих земельних власників і грошового капіталу. Цицерон, публічно і гнівно виступав проти Марка Антонія. Захопленої здобичі все ж не вистачає, хоча реквізує навіть майно храмів. Майстри монетних справ отримують вказівку економніше витратити срібло. З'являються субаератні, з мідною «начинкою» денарії.

У Македонії 20 легіонів Марка Антонія в кінці кінців здобувають перемогу над військами убивць Цезаря. Брут і Кассій теж відчувають нестачу грошей для оплати своїх легіонів. **Вихід - фальшивомонетництво.** Підробляти срібні монети було просто і безпечно, золоті ж монети, навпаки, частіше переважували. Про те, що за посрібленою поверхнею того чи іншого денарія була захована мідь, легіонер не підозрював.

Підробка монет тривала у Франції протягом всієї Столітньої війни

За вісім років до цього Цезар дозволив боротьбу за владу, яку в цій країні вели Клеопатра та її брат Птолемей XIV, на користь прекрасної дами. Вона, в свою чергу, подарувала могутньому римлянинові свою прихильність і сина. На фінансову сторону взаємин Єгипту і Риму це, правда, мало вплинуло: з Єгипту на користь Рима, Цезаря і його легіонерів було стягнуто 10 млн. денаріїв, включаючи золоті столові прилади Птолемея і скарби багатьох єгипетських храмів.

З 46 по 44 рік до н. е.. Клеопатра створила блискучий двір в Римі. Після вбивства Цезаря вона повернулася в Єгипет, напівколонію Риму.

Блиск і марнославство Клеопатри не могли приховати економічну і соціальну кризу, в якому вже тривалий час перебувала її країна. Ще батько Клеопатри Птолемей XII, прозваний «флейтистом» (Аулет), був усього лише маріонеткою Риму. За своє воцаріння він заплатив Риму 6 тис. талантів (36 млн. денаріїв). Але вже через рік, в 57 році до н. е., Після повстання в Олександрії, він змушений був бігти і шукати притулок у Римі.

Уже в давнину в тому, що повалений правитель, залишаючи країну, забирав із собою і державну казну, не було нічого незвичайного. Зрештою, треба було про себе подбати, грою на флейті на життя не заробиш. Крім того, римські покровителі повинні були допомогти вигнаному повернутися і повернути собі трон. Допомога була надана, але, звичайно, небезкорисливо. За все заплатив Аулет. За 10 тис. талантів (60 млн. денаріїв) намісник Риму в Сирії Аул Галин погодився відновити королівський порядок в Єгипті для васала

Рима. У 55 році до н. Е.. Птолемей XII зміг знову тішити слух своїх підданих грою на флейті. Господарство Єгипту, і без того виснажену непомерними податками, було повністю зруйновано. У взаємовідносинах Єгипту з сусідніми державами превалював простий товарообмін. Справа в тому, що продукція його монетних дворів була занадто мідної, для того щоб мати авторитет у іноземних купців.

Марк Антоній знав про величезні суми грошей, що притікають в Рим з берегів Нілу, був він знайомий і з сліпучою Клеопатрою. Злидні Єгипту його не цікавили. Восени 41 року до н. е.. Марк Антоній прибуває і Олександрію, починається одна з найгучніших у світовій історії романтичних династичних любовних інтриг.

Марк Антоній вже не той символ античної краси, яким він був у молоді роки. Йому 41, він далеко не такий стрункий, як раніше, але він дозволяє єгиптянам віддавати собі почесні, як богу Діонісу.

Підробка монет тривала у Франції протягом всієї Столітньої війни. Тільки Карл VII (правив в 1422-1461 рр..) подбав про те, щоб упорядкувати монетні справи. До 1430 ціна срібла настільки піднялася, що монетні афери, характерні для розпалу махінацій Філіпа Красивого в 1305 році, тепер вважалися нормою. Інакше було з карбуванням золотих монет. Якщо рекорд Філіпа IV становив 55 флоринів з вихідної ваги золота (марки), то при Карлі VII з нього ж чеканили від 80 до 100 флоринів, що вважалося нормальним. Монети стали меншими.

Пізніше, при Бурбонах, сумнівні ігри з монетами поновлюються. Людовик XIV - Король-Сонце, що правив в 1651-1715 роках, - перетворює підтримку розкоші свого двору в державну політику. І у всій Європі, навіть у самих дрібних графствах, він знайшов послідовників. Ремесла і початки промисловості розвиваються за двома основними напрямками: виробництво предметів розкоші і задоволення потреб безперервних воєн. Але для Молоха державної скарбниці цього недостатньо. У 1693 році Король-Сонце повертається до давно апробованої практики випуску нових монет. Дуже скоро

можновладці побачили в цьому прекрасну можливість отримання доходу шляхом збільшення плати за карбування більшої кількості монет з одного і того ж об'єму.) Людовик вилучив з обігу луїдори (луїдор - золотий Людовик), а потім, полегшивши, повернув їх на ринок з більш високою номінальною вартістю. Це була та ж гра, якою охоче розважався Філіп Красивий.

ЕДИКТ КОРОЛЯ: За карбування фальшивих монет відрубувати праву руку

Генріх I (правив в 1100-1135 рр.), Ймовірно, не без підстав отримав прізвисько «прекрасноліций учений», судячи з усього, не був схильний спускати з рук подібні витівки. У різдвяний вечір 1125 він зібрав в Вінчестерському замку власників усіх англійських монетних дворів, які повинні були довести чистоту своїх монет. Мабуть, деяким це вдалося, проте 94 гостей покинули Вінчестер однорукими.

Ця історія була розказана у виданій в Москві 1982 року книзі Георгія Польського «Лицарі фальшивих банкнот», але джерела своєї інформації автор вважав за краще не розголошувати.

У хроніці Джона Уорчестер, що охоплювала події з 1118 по 1140, підтверджується повідомлення Флорентіна: «Монетним майстрам, схопленим в Англії за карбування фальшивих монет, по едикту короля відрубуються права рука, і відрізаються нижні частини тулуба».

Генріх I увійшов в історію Англії як мудрий законодавець. Якщо, до того ж, врахувати, що він активно боровся за владу з баронами, то логічно припустити, що пізніше народний поголос розповсюдив подібні королівські покарання і на них.

Інакше пояснити дії, описані в книзі Польського, не можна, настільки вони несумісні з тодішнім становим правом.

Імператорський едикт в рейхстазі

Імператор Рудольф I в рейхстазі в Майнці в 1285 році проголосив підробку монет тяжким злочином, що карається нещадно. Карався і свідомий збут і приховування фальшивих монет, а також укривання фальшивомонетників в замках знаті. Імператор Альбрехт II відновив цей едикт у 1438 році (в рейхстазі в Нюрнберзі). В едикті говорилося, що людина, спіймана на самовільній виплавці монет, підлягає суворому покаранню, як і його пан.

Яким було суворе покарання для «панів», показує випадок, що мав місце за 100 років до описуваних подій в Трірі.

В датованій 13 червня 1341 грамоті йдеться про залучення пана Хартрада тло Шенека до імперського суду за підробку монет: «Пан Хартрад тло Шенек в день, наступний за днем святого Кіліана, 27 липня, має дати відповідь імператору Римської імперії Людвігу за чеканку поганих і неправедних монет. Йому присудять те, що вирішить імператор».

За цим слідувала дата, печатка і приписка: «З тими ж доказами повинні відповісти граф Вільгельм фон Вид, пан Готфрід фон Фаллендар, Герлах і Філіп фон Ізенбург, Герман фон Хельфінштейн, Вальпод тло Нойербург, Теодор фон Зеельбах, Генріх фон Еренбург».

Очевидно, від імператора не можна було очікувати занадто багато чого, він не міг протиставити себе цілій орді своїх лицарів, яка порушила лад у його володіннях. І ось писар державної канцелярії вже 15 червня 1341 складає наступний висновок: «Панове

покаялися у своїх гріхах і урочисто обіцяли надалі не підривати чеканку монет свого сюзерена».

Ймовірно, панове стримали дане слово. Проте 40 років потому нащадок Філіпа фон Ізенбург, що проходив у справі фальшивомонетників, Еберхард фон Ізенбург виявився спійманим за фальшивомонетництво. Але й він відбувається даними Трірському архієпископу Куно запевненнями, що «ніколи, таємно або явно, не буде займатися або доручати займатися карбуванням монет».

Один з рідкісних випадків покарання високопоставленого фальшивомонетника відомий нам з історії Франції початку XV століття. Протягом довгих років графиня Іоанна Булонська в підвалі власного замку в Тулузі в спеціально обладнаній майстерні карбувала підроблені монети, особисто спостерігаючи за роботою своїх ремісників. У 1422 році її майстерня була виявлена. Заповзятлива графиня опиняється за ґратами, її подальша доля невідома...

Надалі карбувальники монет «порозумнішали», вони стали запасатися письмовим розпорядженням своїх панів на виготовлення фальшивих грошей, забезпеченим їх печатками. Саме так вчинив в 1350 році монетних справ майстер Якоб Швет з Кенігсберга. Маркграф Бранденбурзький Людвіг I 12 липня 1347 ввів новий монетний порядок. З марки срібла (шматка срібла вагою 14,5 лотських унцій) виготовлялося тепер 28 шилінгів і 4 пфеніга, всього 340 пфенігів. В указі Людвіга говорилося: «Ніхто, ні християни, ні іудеї, не повинні робити монет. Хто буде спійманий за цим заняттям, буде судимий як фальшивомонетник і повішений ».

Це розпорядження, видане за спиною ради станів, було відкритим фальшивомонетництвом. Людвіг наказував монетному майстру з Кенігсберга перетворитися на фальшивомонетника, якщо згадати його ж закон дворічної давності. Якоб Швет міг, ймовірно, ухилитися від виконання цього наказу. Але, звичайно, своя сорочка ближче до тіла, та й звідки він міг знати, чи узгоджене рішення маркграфа з ким би то не було чи ні. У всякому разі він прийняв наказ до виконання і взявся за чеканку. Майже рік в маркграфстві ходили фальшиві пфеніги, поки 30 листопада 1350 рада станів не пред'явила звинувачення Якобу Швету в підробці грошей. Якоб зміг довести, що діяв за вказівкою маркграфа. І все одно суд вирішив, що винен саме Якоб Швет, і вислав його з країни.

Особливе становище чеканщиків

Майстер монетного двору і його помічники здавна відносилися до числа найдосвідченіших ремісників. Повсякденне спілкування з дорогоцінними металами, яке довірялося їм, покриті таємницею для більшості людей середньовіччя і початку нового часу виплавка і легування металів, а головне - надприродна влада над людьми золота і срібла ставили чеканників монет в особливе становище в тодішньому суспільстві. До того ж майстри монетних справ за своїм статусом не входили, в цеху і мали справу безпосередньо з правителями або з магістратом. Особливо ретельно міста стежили за тим, щоб їх монетних справ майстри мали рекомендації і в усякому разі походили з повноцінних сімей, принаймні не були позашлюбними дітьми, пройшли належне чотирирічне навчання. Лише після цього на правах підмайстрів вони вступали до братства чеканщиків монет.

Роботу гравера, що виконував малюнок на зразку монети, з якого робили відбитки, довіряли особливо майстерним і почесним майстрам роботи по золоту. У Нюрнберзі XVI століття таким гравером був Венцель Ямнитцера (1508-1585 рр.), Що став «названим» членом Великої ради і дійсним членом Малої ради цього міста. Справу батька продовжив його син Ганс.

І тим не менш фальшивомонетниками ставали саме представники цих двох професій. Письмові свідчення говорять про те, що найчастіше майстер-монетників і його підмайстри були єдиними фігурами, замішаними в підробці монет. Звичайно, ні в які часи цей вид злочинів не був винятковим привілеєм тільки однієї професійної групи. Тим більша небезпека виходила від цих злочинів для міст, для герцогств, князівств і графств, для всієї імперії.

Суворі приписи для монетного ремесла в багатьох місцях з плином часу ставали все гнучкіші завдяки насамперед невгамовному прагненню місцевої влади порушити імперські правила. Місцевий володар волів бачити на своєму монетному дворі не стільки безумовно чесних, скільки тямущих людей. Підмайстри лише приносили присягу дотримуватися імперського правила карбування монет, а вже в наступному столітті на князівських монетних дворах з'явилися представники інших професій. У свою чергу, і деякі майстри монетних справ змінили свою професію.

Немає матеріалів для порівнянь, які дозволили б виявити місцевості, де промисел підробки грошей був найбільш поширений. Ми можемо лише довідатися, як з часом постійно зростають кількість «монетних злочинів», влада і вплив буржуазії і потреба в грошах. З документів міської ради та інших нюрнберзьких хронік ми дізнаємося, що між 1414 і 1584 роками тільки в цьому місті було розкрито 20 випадків виготовлення фальшивих монет, в яких брали участь монетники, майстри по золоту, міняйли, власники постійних дворів, один ткач, один зброяр, один різник, один художник і т. д.

При Карлі Великому, в часи, коли гроші грали в господарстві країни суто підлеглу роль, задовольнялися тим, що розмовляли з викритим фальшивомонетником крізь зуби, в гіршому випадку ставили йому клеймо на лоб. Виниклий на початку XIII століття звід законів Саксонії - найзначніший юридичний документ середньовічної Німеччини - дає вже зовсім інші оцінки: «Якщо монетник виготовляє фальшиві монети з тим, щоб пустити їх в оборот, він ризикує своєю шиєю». Мова йшла про шибениці. У Китаї за ті ж злочини живцем закопували в землю, в Японії розпинали на хресті.

З економічним прогресом і поширюється торгівля, а буржуазія все більше усвідомлює небезпеку, носієм якої є фальшивомонетництво. «Фальшивомонетник грабує духовенство, панів і всіх людей і є злісним злодієм», - йдеться у фризькому праві. Нанесення збитків власності та майну, а також підірив довіри суспільства до грошей - ось основні параметри підходу до розгляду подібних злочинів і вироків по ним...

Фальшиві гроші в СРСР

Георгій Польський вийшла в 1982 році книзі «Лицарі фальшивих банкнот», що вийшла у 1982 році пише, що є підстави припускати, що генерал армії Юденича Альберт Шиллер, діяв за завданням У. Черчілля. Повинен був пожвавити і стимулювати всі види антирадянської діяльності, майбутньої програми Союзу офіцерів армії і флоту. Основним завданням було- доставка фальшивих грошей в Радянський Союз.

У вересні 1928 року за допомогою банди професіоналів, що спеціалізуються на перекиданні людей через кордон між Литвою і Радянським Союзом, Шиллер

відправляється на «рекогносцировку місцевості», прихопивши з собою пару сотень банкнот, з тим щоб передати їх «потрібній» людині, а заодно обережно довідатися про життя-буття деяких товаришів по полку. Він не привертає до себе уваги, зав'язує перші контакти і через тиждень повертається в Данциг. Там діяв в загальних германо-англійських інтересах подвійний шпигун (він був для цього найбільш підходящою кандидатурою: його батько був німцем, мати - англійкою) повинен був встановити контакти з кавказькими націоналістами і готувати змову. До того моменту, коли німецькі війська будуть готові до вторгнення, змовники мали інсценувати збройне повстання проти Радянської влади. Через кілька днів туди послідувала група інженерів і техніків. Це були офіцери рейхсверу.

Тим часом великі суми фальшивих грошей надійшли до цього часу з Парижа, де старі знайомі ще за колишніми часами без зайвого шуму організували відповідне виробництво. Це були Мясоедов, колишній віце-губернатор Сувалок (тепер місто в Північно-Східній Польщі), Симанович, колишній особистий секретар Распутіна, а також білогвардійці Ерістов і Литвинов.

В кінці жовтня Альберт Шиллер робить другу вилазку «на територію противника». Цьому передувала детальний інструктаж, отриманий в рейхсвері, генштабі латвійської армії (працював на французьку розвідку), а також якогось Судакова, трудився в англійському посольстві в Латвії.

У Ленінграді Шиллеру вдається розшукати старого знайомого, колишнього драгуна-прапорщика Олексія Гайера. Той знаходиться в глибокій депресії. У бідно обставленій «мебльованій» кімнаті рясно виставлені лише порожні горілчані пляшки. Старий фронтовий друг благає свого несподіваного гостя визволити його звідси, допомогти перебратися до Німеччини. «Це життя не для мене, - каже Гайер, - що в мене є? Брудна робота на шкіряній фабриці. Грошей ледве вистачає, щоб залити свої прикрощі ». Шиллер вручає зневіреному приятелю пачку фальшивих грошей, обіцяє організувати його втечу до Німеччини, але за це вимагає забути про горілку і взяти участь в його підприємстві.

Гайер тримає своє слово. Перш за все він зводить Шиллера з його колишніми однополчанами: штабс-ротмістром Миколою Федотовим і якимсь Карштановим. Федотов, що працює на судноверфі, як і Гайер, незадоволений своїм життям і відразу заявляє про готовність до шпигунської діяльності на верфі в обмін на надання допомоги під час втечі до Німеччини.

Федотов добровільно зобов'язується поширювати фальшиві гроші. Але вже після першої спроби розплатитися в магазині фальшивими купюрами він з великими труднощами «змивається» від погоні.

Федотов був уже готовий взяти слово, дане Шиллеру, назад, але йому приходить в голову «рятівна» думка діяти через третіх осіб, передоручити небезпечну справу іншим. Він купує квиток на поїзд і відправляється в сторону Мурманська, на станцію Сванка, де було всього сотні дві жителів. Там жив його далекий родич Біткін. Богом забуте місце уявлялося ідеальною схованкою для небезпечних грошей.

Біткін жив у власному дерев'яному будинку, який, як і його господар, знав і кращі часи. Зараз Біткін коротав дні в якості церковного старости, перебиваючись дрібною спекуляцією.

Коли Біткін відкриває двері і бачить на порозі Федотова, родичі зустрічаються нарочито-радісно, бо бидва ніколи не питали один до одного теплих почуттів. Ротмістр швидко переходить до справи. Він вручає Біткіну туго перев'язану шпагатом коробку з-під взуття фабрики «Скороход» і насолоджується переляком господаря, коли той відкриває коробку. Вона заповнена червінцями. «Візьми собі пару цих папірців, а коробку десь зарий», - командує Федотов. Спантичений господар схоплюється, човгає валянками,

намагаючись натиснути каблуками: «Так точно, пане ротмістр!» «Що б не сталося, - строго попереджає його гість, - про мене ні слова!»

Федотов наступним поїздом повертається до Ленінграда з почуттям, що все залагоджено і всі хвилювання позаду. З легким серцем він доповідає Гайер, що доручення виконано і гроші без всяких труднощів пущені в обіг.

Коли поштовий службовець Сепалов раннім ранком листопада 1928 приступив до своїх обов'язків на станції Сванка, він і не здогадувався, що всього через пару тижнів його ім'я обійде всі газети, а його самого для вручення нагороди запросять до Москви.

Це був самий звичайний день. Сепалов натопив грубку, поставив самовар і прочитав повідомлення, що надійшли за ніч. На загубленій станції будь звістка була цікава. Новин було небагато. Неодноразово звучали попередження про появу фальшивих грошей і про те, щоб службовці банків і поштових відділень підвищили пильність.

Ближче до обіду з'явився перший в цей день відвідувач - громадянин Біткін. Неспішно обговоривши з Сепаловим погоду і нехитрі місцеві новини, він оформляє грошовий переказ на 30 рублів на адресу державного страхового товариства. Це страховка будівель, що належать церкві. Біткін розплачується трьома купюрами. Сепалов випишує квитанцію. Біткін прощається і йде.

Сепалов кладе червінці в касу, але щось його зупиняє, і він знову бере гроші в руки. Купюри зовсім нові, але чомусь на дотик здаються йому надто м'якими. Нові гроші не такі. Вони жорсткіші, а ці зовсім не хрустять. Сепалов забирає червінці, закриває пошту і відправляється у філію банку, який є тут же, в Сванці. Там банкноти піддаються перевірці. Виглядають вони абсолютно нормально, а от з папером щось не так. Громадянин Сепалов абсолютно прав.

Банкноти відправляються в Ленінград на експертизу. Звідти телеграфом запитують, хто запропонував ці банкноти.

Камінь покотився. З Ленінграда прибули співробітники ОГПУ, Біткін заарештований, при обшуку в його будинку виявлено картонка з грішми.

Ленінградському слідчому Біткін розповідає все, не називаючи спочатку імені свого відвідувача. «Пан іноземець» ще цікавився настроями, чи немає противників радянської влади. Що він, Біткін, міг йому сказати, він зі свого кута геть не вилазить. Але дуже скоро особистість Федотова встановлюється. У будинку Біткіна знайдена фотографія ротмістра з усіма регаліями. Біткін називає ім'я свого родича. Події прискорюються. Арешти Федотова і Карштанова слідує негайно.

Зневажливе ставлення Шіллера до влади дорого йому обходиться. «Майстер» шпигунства виявляється за ґратами. Крапку в його кар'єрі ставить звичайна перевірка документів. 16 листопада 1928 два міліціонери зупиняють чоловіка, який назвався Олександром Карловичем Грінбергом, у якого не виявляється документів. При обшуку у нього виявляють заряджений револьвер і 222 червінці. Шиллер так і не встиг виконати до кінця інструкцій та забезпечити себе документами, зручний випадок все не підвертався. На слідстві він дав свідчення, що повинен був убити кого-небудь і заволодіти його документами. На всі питання Шиллер дав вичерпні відповіді. Фальшиві червінці йому передав в Берліні Гаральд Сіверт, колишній царський офіцер. Він повинен був також збирати інформацію про економічне становище Радянського Союзу, про стан Червоної Армії, про настрої населення, створювати контрреволюційні групи і інсценувати повстання в РРФСР і на Україну. Ротмістр Альберт Шиллер в січні 1929 року був засуджений до смерті і страчений.

Початок 2-ї Світової

Опівдні 31 серпня 1939 Альфред Науджокс тримає в руках шифровку за підписом Гейдріха. «Операція Гімmlер» повинна початися в той же день о 20 годині. Це наказ про напад на німецьку радіостанцію Глейвіце, інсценована переодягненими в польську військову форму есесівцями. Після того як радіостанція захоплена, один з нападників, який володіє польською мовою, виступає по радіо з трихвилинною промовою, в якій заявляє, що Польща вступає у війну з Німеччиною. Як докази у радіостанції залишається колишній в'язень концентраційного табору, названий в таємному наказі «консерва». Його обробили наркотиками, переодягли у польську форму і доставили в приміщення радіостанції, де холоднокровно вбили.

Цей напад дозволив дати німецьким фашистам пропагандистський привід для агресії проти Польщі, і вже на світанку 1 вересня півтора мільйона німецьких солдатів перейшли польський кордон. Через два дні пішли офіційні заяви про оголошення війни Німеччини з боку Англії і Франції. Друга світова війна почалася.

Альфред Науджокс, гауптштурмфюрер СС, якому тоді було 27 років, надзвичайно пишався своїм «історичним» вчинком. Коричневі володарі, які прийшли до влади в Німеччині, робили ставку на молодих, честолюбних, які отримали нацистське виховання людей, «твердих, як крупповська криця» і готових до безумовного виконання всіх наказів. До цієї гвардії молодих слухняних людей, здатних на будь-який злочин, належав і колишній робітник гамбурзької верфі Альфред Х. Науджокс, типовий нацистський бойовик і вбивця, член НСДАП з 1931 року. Перспективний кадр вже в 1934 році був прийнятий в службу безпеки - СД - елітну частину СС.

Альфред Науджокс просунувся до керівника «технічної групи» центрального апарату СД і в кінці 1939 року отримав ще одне «спецзавдання».

Нацистська верхівка ніяк не розраховувала на таку швидку реакцію Франції та Великобританії. «Операція Вайсе» - таким кодом було зашифровано напад на Польщу - повинна була початися 25 серпня 1939 Але тут надійшло повідомлення про договір про взаємну допомогу між Великобританією і Польщею в разі німецької агресії. Вторгнення призупинилося. Герінг перед судом військового трибуналу в Нюрнберзі дав з цього приводу такі показання: «Фюрер сказав мені, що він затримав виступ проти Польщі. Я запитав, чи буде ця затримка тимчасовою або остаточною. Він відповів: "Я повинен подивитися, чи зможемо ми запобігти втручання Англії».

Показання інших військових злочинців у Нюрнберзі підтверджують, що керівники нацистської Німеччини до останнього моменту були впевнені, що британський уряд поступиться німецькому натиску точно так само, як це вже було зроблено в мюнхенській угоді в 1938 році. Але Великобританія і Франція вирішили не перетворювати Мюнхен в традицію, вони оголосили Німеччині війну. Перш за все колоніальна держава Британія володіла майже невичерпними економічними і військовими ресурсами. І ось уже через кілька днів після вступу у війну Великобританії і Франції почалася реалізація плану «Андреас».

План «Андреас»

Духовним батьком плану «Андреас», який, ймовірно, був підготовлений заздалегідь на випадок війни з Англією і Радянським Союзом, крім «експертів з червінцем» та керівництва СД був Яльмар Шахт. Шахт мав відповідний досвід: в роки першої світової війни він здійснював на фальшиві бельгійські франки закупівлі в окупованій Бельгії. В якості президента імперського банку і міністра економіки до 1938/39 року він був людиною,

яка шляхом проведення активної інфляційної політики перевів економіку країни на мілітаристські рейки. Хоча в пору «запуску» плану «Андреас» Шахт вже не був міністром економіки, він як і раніше входив до складу кабінету міністрів.

Безпосереднім керівником акції по виготовленню фальшивих грошей був призначений Науджокс, чий якості чіткого організатора були гідно оцінені. Звичайно, підготовка велася в надсуворій таємниці, операція проходила під грифом «секретної акції рейху». Операцію куриували такі майстри злочинних справ, як обергрупенфюрер СС, шеф імперської служби безпеки, включаючи гестапо і СД, Рейнхард Гейдріх, з 1942 року, після вбивства Гейдріха, - його наступник, що мав ті ж чини і посади, Ернст Кальтенбруннер, групенфюрер СД Вальтер Шелленберг, бригадефюрер СД Отто Раш і гауптштурмфюрер СД Вільгельм Хеттль.

Перша майстерня підприємства по виготовленню фальшивих грошей в кінці вересня 1939 року розмістилася в берлінському передмісті Груневальд, на Дельбрюкштрассе, 6а. Півтора року тут напружено трудилися досвідчені фахівці. В умовах повної секретності і під невсипущим наглядом «ненав'язливих» опікунів вони прагнули зімітувати прирівняні на світовому ринку до золота банкноти Великобританії. Підрив британської економіки був лише одним з аспектів плану «Андреас». Для гітлерівської Німеччини терміново потрібна була валюта на закупівлі сировини для своєї мілітаризованої економіки.

Найбільші труднощі були пов'язані з виготовленням відповідної паперу. Справжній папір, на якому друкувалися англійські гроші, був підданий сотням аналізів. Скоро з'ясувалося, що цей папір має в основі волокна льону. Але папір, який з урахуванням цих висновків виробляла фірма «Ханемюле Гмбх» в Дассел, округ Ейнбек, все ще занадто помітно відрізнявся від оригіналу. Зрештою було зроблено важливе уточнення: льон, який використовували англійці, був турецького походження. Коли це відкриття було впроваджено у виробництво паперу, він став майже оригіналом.

На той час виробництво фальшивих грошей було доручено друкарні «Август Петрик» в Берліні. Кліше надходили з хімічних лабораторій СД, де виготовлялися самі різні фальшивки. У березні 1941 року була проведена експериментальна перевірка якості продукції друкарні. Гроші були визнані справжніми...

Все йшло, таким чином, чудово, однак у той момент, коли виробництво фальшивих банкнот могло розгорнутися на повну потужність, воно було раптово зупинено. Фашистський рейх готувався виконати план «Барбаросса», напасти на Радянський Союз. Гітлер 17 червня 1941 призначив початок кампанії на 22 червня. Друкарня «Петрик» переключилася на виготовлення рублів. Це підтверджується повідомленням італійської газети «Уніта» від 3 листопада 1963 р., а також матеріалами наради, яка проходила 28 травня 1941 в Берліні, на якому були присутні імперський міністр економіки і президент імперського банку Вальтер Функ, рейхслайтера Розенберг, великий імперський діяч Мейер, високопоставлений представник штабу Шіккданц, обербургмістр Берліна Вінклер, директор Рейхсбанку Вільгельм та інші керівники та відповідальні особи фашистського рейху. Було зафіксовано, зокрема, таке: «Необхідно подбати про те, що необхідно бути забезпеченими достатніми коштами в рублях. Рублі слід друкувати в Німеччині, а також використовувати виготовлені кліше, які можуть стати в нагоді як у військах, так і для самих різних закупівель. Встановити при цьому обмінний курс рубля до рейхсмарки буде досить важко. Необхідно враховувати і інфляцію, яка може виникнути через випуск нових рублевих грошей ... Треба рахуватися і з тим, що росіяни, відступаючи, будуть відвозити з собою максимальну кількість справжніх грошей і що може скластися ситуація, коли не буде і кліше для виготовлення рублів ... обербургмістр Берліна Вінклер пропонує виготовляти вже зараз рублі в Німеччині в необхідному обсязі і надавати їх у розпорядження військових, використовуючи ротаційні

машини. Він це питання вивчив і дійшов висновку, що з виконанням цього завдання можуть впоратися приватні друкарні. Звичайно, папір не буде відповідати російському оригіналу, і населенню треба буде пояснити, що російські гроші були вивезені і тому довелося максимально швидко виготовляти рублі в Німеччині.»

Документ наводить на серйозні роздуми. Ми не знаємо, в яких саме обсягах в Німеччині - по всій ймовірності, насамперед у друкарні «Август Петрик» - виготовлялися радянські рублі. Ці дії німецьких окупаційних властей, що цинічно попрали норми міжнародного права, на ділі були, ймовірно, зайвими. Адже серед тих, хто вижив на окупованій території Радянського Союзу, панувало натуральне господарство.

Може бути, тут свою роль зіграли обидва аспекти. Але коли ілюзії з приводу умиротворення Великобританії розсіялися, нацистське керівництво повернулося до ідей «нордичної підступності», до фальсифікації фунтів стерлінгів.

Команда в'язнів - фальшивомонетників працювала на остаточну перемогу рейху

Про найбільшу аферу всіх часів з випуску фальшивих грошей, яку була названо по імені стояв на чолі підприємства штурмбанфюрера СД Бернгарда Крюгера, написано дуже багато. Отож я зупинюся лише на ключових моментах, пов'язаних з виготовленням фальшивих грошей.

«Задумливим серпневим ранку 1942 гучномовці, встановлені в бараках концтабору Бухенвальд, прогавкали: « Усім євреям, які мають навички графічних робіт, записатися в канцелярії! »

Через кілька днів нас завантажили у вагони, і я разом з ще 22 товаришами опинився в Заксенхаузені. Після звичайних формальностей есесівці відконвоювали нас в 19-й барак, розташований на самому краю табору. Незабаром барак за всіма правилами був повністю ізольований ... Одного разу на його порозі з'явився штурмбанфюрер СС Крюгер і оголосив, що нас «вибрали» для того, щоб організувати "команду фальшивомонетників». Крюгер говорив досить довго, були і погрози застосування всіляких кар і підсолоджені обіцянки. Тут же були присутні кілька чинів СС. Нам роз'яснили ситуацію і наші завдання. Було сказано, що небо здасться нам з овчинку і ми будемо мріяти про смерть, якщо хоч словом, вимовленим або написаним, або навіть жестом дамо знати кому-небудь за межами барака про свою роботу ». Так пише Курт Левінські, який належав до першого набору «команди фальшивомонетників» в концтаборі Заксенхаузен.

Влітку 1942 року за завданням «уряду рейху» СД повернулося до фальсифікації грошей, правда, тепер на крупній індустріальній основі. Виробничий персонал - рекрутовані виключно з концтаборів, з в'язнів єврейської національності, які мали професійну підготовку, яка в тій чи іншій формі могла бути використана «у справі». Серед них були і друкарські робітники, гравери, художники, банківські службовці, перукарі ...

Це були люди з самих різних країн: з Чехословаччини, Німеччини, Франції, Нідерландів, Норвегії, Австрії, Сербії, Радянського Союзу. Вони вже пройшли через табори смерті. І ось тепер в суворо ізольованій від зовнішнього світу бараці 18/19 концтабору Заксенхаузен їм буде добре, пообіцяв штурмбанфюрер Бернгард Крюгер. І їх умови життя дійсно відрізнялися в кращу сторону в порівнянні з іншими ув'язненими. Їх використовували як «співучасників» в роботі для «остаточної перемоги» рейху. Тільки після цього (або раніше, якщо з усієї затії нічого не вийде) їх очікує «остаточне вирішення єврейського питання»: вони були «мерцями у відпустці», або оборотним капіталом підприємства.

До тих пір, поки вони давали якісну продукцію, були здорові, а їх сторожам не погрожував

вал наближаються фронтів, можна було бути впевненим щодо свого життя. Хворих не можна було використовувати на роботі (вони давали брак, лікарняні бараки для них були виключені), і той, хто дозволяв собі серйозно захворіти був вірним кандидатом на той світ.

Чех Оскар Скала, призначений есесівцями головним серед ув'язнених, потай вів записи про обсяги, види і номери фунтів стерлінгів, зроблених в Заксенхаузені. За його підрахунками, з кінця 1942 і до лютого 1945 року було виготовлено 134 610 810 фальшивих фунтів стерлінгів. З цієї загальної астрономічної суми після ретельної перевірки лише 10368430 ф. ст. було віднесено до першої групи, до «першого сорту». У другу групу потрапили банкноти з майже нерозрізненими дефектами. «Третій сорт» - банкноти, на яких був допущений один слабкий друкарський дефект. Все інше вважалося браком.

На початку 1943 року «команда фальсифікаторів» з Заксенхаузена, яка крім британських банкнот займалася підрубкою іноземних паспортів, різних документів і поштових марок, отримала нове завдання.

У листопаді 1942 року в Югославії було утворено Антифашистське віче народного визволення Югославії, яке взяло на себе функції уряду, що діяв на звільненій від гітлерівського вермахту території. У січні 1943 року віче випустило всенародню позику в обсязі 500 млн. динар. Для того щоб підірвати і без того ослаблену економіку звільнених районів, есесівці видали наказ про виготовлення в Заксенхаузені фальшивих югославських облігацій, лір і динар.

«Майстерня диявола»

«Спецкоманда» влітку 1944 року зросла до 140 осіб.

Німеччина програвала війну. Необхідно було якось рятуватись. Для цього потрібні були гроші, «тверді гроші», такі як фунти стерлінгів і долари США. І ось ще в кінці 1944 року «спецкоманда» Заксенхаузена, «майстерня диявола», як її називав Адольф Бургер, отримала наказ включити в свою «виробничу програму» виготовлення доларів. Після 250 спроб, в невдачу яких внесли вклад і саботували виробництво в'язні, на початку січня 1945 року були виготовлені перші 24 стодоларові банкноти, підробки чистої води.

Але вже було пізно. Виробництво, хоча і було розпочато, незабаром перервалося. Радянська Армія перебувала вже в небезпечній близькості від столиці рейху і в 30 км. північніше Берліна концтабору Заксенхаузен. В кінці лютого барак 18/19 порожніє. Ентоні Пірі, посилаються на дослідження «Сікрет Сервіс», говорить про те, що нацистами було випущено 5-6 тис. 100-доларових банкнот..

3 травня обладнання було знищено, хоча одіссея в'язнів тривала. Кінцевою зупинкою виявився концтабір Ебензее, який до моменту прибуття 139 змучених людей уже вивісив білий прапор. Команда смертників з барака 18/19 виявилася вільною.

За словами Джорджа Дж. Макнеллі, колишнього майора американської армії, які були записані Юліусом Мадеро, ватажок фальшивомонетників Крюгер встиг проїхатися на «альфа-ромео» по табору Редль-Ципфа і від імені Гімmlера віддати розпорядження про знищення всіх слідів «операції Бернгард»: спалити банкноти і невикористану бумагу для їх виробництва, втопити в Топлітцее пластини та інші друкарські заготовки, доставити всіх 140 учасників операції в концтабір Ебензее, де їх належало ліквідувати.

Після війни Крюгер «виринув», як бухгалтер на паперовій фабриці в Дасселі, яка свого часу постачала папір для підробки грошей. «Сікрет сервіс», як і «Інтерпол», не перетрудилися, розшукуючи «майстра» з виготовлення фальшивок. У 1955 році пройшов термін давності по справах, пов'язаних з фальшивими грошми, і Крюгер негайно сплив на поверхню. 3 травня 1957 франкфуртська газета «Абендпост» повідомила, що Бернгард Крюгер запропонував свої послуги для федеральної кримінальної поліції в якості експерта з фальшивих грошей, але отримав відмову. Але ще в 50-і роки Крюгер отримав роботу в «Стандард-електрик - Лоренц АГ» в Штутгарті.

Юліус Мадер в січні 1964 року подав до суду в Людвігсбурзі на Крюгера як на учасника вбивств в'язнів концтаборів єврейської національності. Але 7 травня 1965 справа була припинена за браком доказів.

Багаторазово, можливо і не без підстав, висловлювалися припущення, що масова поява підроблених доларових банкнот, принаймні у другій половині 40-х років, а ймовірно, і пізніше, пов'язана з діяльністю майстерень СД. Про це говорить і те, що, на відміну від виробництва фальшивих фунтів, у випадку з фальшивими доларами друкарські пластини, кліше та формули виготовлення паперу не були знайдені. Наприклад, в 1949 році за допомогою «Сікрет сервіс» французька поліція виявила поблизу Марселя майстерню, а точніше, фабрику фальшивих грошей. Самих виробників завчасно було попереджено і вони звісно зникли, прихопивши з собою кліше і напевно велику кількість готової продукції. І все-таки скромний улов поліції склав «всього» 243 млн. фальшивих доларів... Дорожні чеки паломників в Палестину.

ЄВРЕЙСЬКЕ ПИТАННЯ

Січень 1947 року. Париж. Сліди фашистської окупації помітні всюди. Але життя бере своє. Всі життєво важливі товари раціоніровано. Французький франк на ринку коштує небагато, хоча «маленькій людині з вулиці» не вистачає і його. Курс франка до долара складає приблизно 200 до 1. Торговці в маленьких затишних лавках на колись вируючих вулицях Монмартра або десь в інших знаменитих або безвісних куточках Парижа можуть запропонувати тільки те, що розподіляється по картках, або нікому не потрібні дрібнички. Більшість магазинів взагалі закрито. З колись першокласних, відомих гостинністю готелів і ресторанів майже не чути голосів французьких шансоньє. В розвагах домінують джаз, бугі-вугі, мелодії Гленна Міллера ...

До нового «життє-сприйняття» відноситься також чорний ринок, на якому є все. Діамантові кольє, прикраси з золота, перські килими обмінюються на продукти харчування і збуджуючі засоби (кава, тютюн та ін.) На чорному ринку за долар дають 250 і більше франків. До самих тяжких наслідків війни належить і масове безробіття.

Фальсифікується все, що має попит: американські долари, швейцарські франки, продуктові картки, різного роду дозвільні документи. Але це - сфера діяльності найкваліфікованіших шахраїв. Інші роблять простіше: продають глину в відновлених банках з-під американських консервів або саморобні сигарети у відновлених і майстерно запечатаних американських пачках, як «Лакі страйк» або «Кемел». Не підробляють тільки французький франк. Ця валюта надто знецінена, щоб заради неї піддаватися ризику, і серйозному: грішник, який потрапив в обійми правосуддя, в гіршому випадку може отримати довічне ув'язнення.

До честі тих, хто свого часу поставив свій «імітаційний» дар на службу Опору, треба сказати, що не вони розгорнули підприємства з виробництва всіляких фальшивок. Для цього були потрібні люди іншого складу: досвідчені стратеги, які розбиралися в перипетіях

економічного життя, люди з вираженим діловим чуттям і хваткою, здатні налагодити не тільки масштабне виробництво фальшивок, а й їх збут. Ті ж, хто був готовий звернути свої ділові якості в готівку, знали, що з часів Опору у Франції було предостатньо різноманітної техніки, за допомогою якої можна виготовляти різні фальшиві документи і гроші. Серед «великих», хто з повним правом міг пишатися тим, що саме він є «душею» того чи іншого явно сумнівного підприємства, був і Збігнєв Пославський, поляк у вигнанні, зі злегка сивіючими волоссям, офіціант по професії. Йому було майже 50. У 20-х роках він працював в готельних ресторанах, познайомився зі звичаями «вищого світу», за «особливі послуги» отримував щедрі чайові і жив безбідно. Але ті, кому він догоджав, жили краще. Збігнєв не довго сперечався з долею і підшукав собі нове амплуа, яке давало б більше можливостей для реалізації її здібностей. Він підкладав бомби, вирішуючи таким чином проблеми конкурентної боротьби своїх замовників. Скоро він став користуватися великим попитом. Війна перервала кар'єру Пославської. Ось і зараз, в січні 1947 року, у нього не було гідного заняття.

Вранці 17 січня Збігнєв Пославський розташувався біля вікна своєї швидше погано, ніж добре мебльованої квартири, яку він знімав, і ліниво гортав бульварну газетку, знайомлячись з сенсаційними повідомленнями про те, що дамські спідниці стали зменшуватися, що Агахан помпезно відсвяткував у Бомбеї свій день народження, про чергове розлучення одного з міністрів.

Перед обідом приходять гість, якого Пославський »чекає. Це молодий чоловік 30 з невеликим лишком років. Збігнєв "і Знає його всього пару днів і пов'язує з ним деякі плани на майбутнє. Гість називає себе Джоллі. Мабуть, ніхто в Парижі не знає ні його справжнього імені, ні прізвища. Вже це для Збігнєва означає, що він знайшов собі достойного партнера. У Джоллі демісезонне пальто, пошите у хорошого кравця, він носить богемно-екстравагантну краватку з зображенням оголеної пані і на ньому ковбойський капелюх, що дає зрозуміти, що він американець. У всьому іншому він мало відрізняється від господаря кімнати, якщо не звертати уваги на його фальшивий паспорт, який дає йому право вважатися торговцем східних килимів і тютюну. В усякому разі обидва немало побачили на своєму віку.

Джоллі говорить поганою французькою, зате Збігнєв висловлюється по-англійськи краще. Обидва добре розуміють один одного. Зараз там мова йде про право євреїв на національне існування. У всьому світі виникають сіоністські організації, і в цей час кожен думаючий повинен відчувати моральний обов'язок в наданні допомоги євреям в Палестині. Збігнєв хрещений католик, Джоллі - квакер, але обидва тільки в дитинстві бачили церкву зсередини.

Після спільних тем співрозмовники заглиблюються в деталі. Існують великі склади зброї, залишені вермахтом і американською армією. Є можливість, навіть моральний обов'язок доставити цю зброю в Палестину. «За відповідну плату, звичайно», - уточнив з широкою посмішкою Джоллі, додавши, що у нього є необхідні зв'язки для того, щоб військове майно рушило в дорогу.

У Збігнєва теж є знайомі євреї, яких він знає ще з довоєнних часів. Вони із задоволенням вкладуть деякі кошти, щоб допомогти своїм братам і сестрам в Палестині. Обидва згодні з тим, що це буде лише скромний початковий капітал для найбільшого в майбутньому прибуткового справи по перекиданню зброї. І ось в той січневий день 1947 з'являється план підприємства по фальсифікації, який в найближчі два роки буде турбувати не лише Сурте. Було вирішено зайнятися підробкою дорожніх чеків

«Американ експрес компанії» (АМЕККО)

Подібні дорожні чеки, поширені зараз практично у всіх країнах, є кредитними борговими зобов'язаннями і одночасно, оборотними коштами. У порівнянні з готівковими грошима вони більшою мірою «застраховані» від крадіжки: той, хто отримує їх у філії АМЕККО, туристичному агентстві або в банку, повинен розписатися у верхньому кутку. Коли ж у країні призначення чеки обмінюються на готівку, то службовець банку або готелі просить пред'явити паспорт або інший документ і повторити підпис. Велика частина шахрайств з цими чеками полегшувалася тим, що підпис на них ставився не в момент обміну, а заздалегідь.

Через тиждень після прийняття стратегічного рішення в квартирі Пославській Джоллі з'являється у філії АМЕККО на рю Скриб, де купує 10 сто доларових чеків. Службовець за віконцем майже не стежить за американцем, що вправляються у написанні власного підпису.

Початок покладено: на руках два непідписаних чека. Збігнєв теж не втрачає часу дарма. У нього збереглися прекрасні зв'язки зі злочинним світом Парижа. Він знаходить Даніеля Бернхайма, чоловіка, який, за власним визнанням, розгубив всю свою шевелюру за ґратами. Йому 30 злишком, але він знає всіх «потрібних людей». Палестинський план призводить Даніеля в захват, і він залучає нових людей. З'являється Жан, мовчазний складач, не остання людина у виробництві фальшивих грошей; Альберт, який, в свою чергу, знаходить Анрі Перрье. Анрі стає «серцем» всього підприємства.

Йому далеко за 40, він міцний, широкоплечий, швидкий на руку, зламаний ніс - слід похмурих справ, учасником яких він був. Анрі цілком виправдовує свою репутацію грубіяна, хоча його поліцейське дос'є виглядає цілком респектабельно. У всякому випадку це саме той чоловік, який потрібен «борцям за Палестину». Перрье вважається організатором великих афер з фальшивими грошима і документами.

15 березня 1947 на квартирі Пославського збирається розширена нарада «команди». Джоллі витягує зі свого гаманця один з видобутих їм чистих чеків і мовчки простягає його «майстру». Той недовго перевіряє чек і без всяких передмов називає свою ціну: 750 тис. франків, 1/3 відразу, 1/3 - за запитання, коли знадобиться купувати папір, 1/3 - коли перша партія дорожніх чеків опиниться за воротами друкарні. «Все інше - ваша справа, мене це не стосується», - з цими словами метр залишає збори, залишивши «борців за Палестину» в важких роздумах про мобілізацію коштів.

Джоллі і Пославський продовжують розшук спонсорів, які повинні знайтися насамперед у єврейських і близьких до них колах. Більшість адрес із записної книжки Пославській виявляються марними.

Врешті-решт він дізнається адресу якогось П'єра Жанін, який під час окупації підробив сотні документів і врятував не одне життя. До того ж у Жанін не було ніяких ускладнень з кримінальною поліцією. Яким чином Перрье вдалося завербувати цього невисокого жвавого чоловіка, ніхто так ніколи і не з'ясував. П'єр Жанін був «генієм» в своїй справі. Використовуючи тільки йому відомі методи, він так майстерно підробляв водяні знаки, що недосвідчене око не відрізняло фальшивки від оригіналу.

Залишалася ще техніка. І це питання вдалося вирішити. У розпорядженні Перрье з'являється офсетний прес американського походження, замовлений відразу після війни в США однієї з французьких державних організацій.

До кінця травня 1947 року всі приготування закінчені. У продуктовому магазині з баром, розташованому на околиці Парижа, банда на три тижні орендує підвал, де встановлюється прес. Незабаром туди доставляються і рулони паперу. Мішель Суті на той час уже приготували чотири друкарські пластини. Три наступні тижні кожну ніч в

підвалі кипить робота, шуму не чути - зверху несуться ритми бугі-вугі, які заглушають все інше. Працюючі в підвалі уважно стежать за тим, що відбувається над ними, перерви в роботі оркестру наверх, і пресу внизу строгоузгоджені..

19 червня виробництво припинено, підвал звільняється від пресу, 6 тис. чеків по 100 дол кожен розміщуються в багажниках двох легкових автомобілів і прибувають на склад господарського магазину, що належить коханці Альфонса Лупа з Ніцци. Там же на наступний день з'являється Анрі Перрье, з тим щоб отримати останній платіж. Джоллі зустрічає його і пояснює, що гроші «ще не надійшли». Перрье, не кажучи ні слова, розкриває упаковку з чеками, відраховує 1 тис. чеків, кладе їх в свій портфель і так само безмовно закриває за собою двері. При «чорному» курсі 250 франків за долар це зовсім непоганий шматок. Тепер же починається найважча частина будь афери з фальшивими грошми:

Перевірка на надійність і збут пекучого товару

21 червня Бернхайма і Джоллі відлітають в Антверпен, щоб там, а заодно і в Брюсселі реалізувати частину чеків. Звичайно, реалізація йде не в роздріб, а оптом, збутову мережу швидко налагоджено. Враховано і відповідні накладні витрати, комісія за реалізацію може скласти від 30 до 50%. Ризик бути пійманим, якому піддається оптовий постачальник, відносно невеликий. Зовсім в іншій ситуації знаходиться той, хто безпосередньо реалізує фальшиві гроші, його заробіток відносно невеликий в порівнянні з шансом опинитися в руках поліції.

Треба поспішати. Маса гарячого товару повинна розсмоктатися раніше, ніж поліція зробить відповідні заходи. На чорному ринку Парижа щодня десятками продаються чеки АМЕККО.

19 червня 1947, як ми пам'ятаємо, упаковки фальшивих чеків покинули підвал магазину з баром. І в той же день м-р М. І. Седерлунд, шеф відділу детективів АМЕККО в Європі, отримав повідомлення про те, що до оплати було пред'явлено фальшивий дорожній чек на 100 долларів. Потім ці повідомлення посипалися: з Ніцци, Брюсселя, а також з Парижа, де недосвідчений торговець прийняв за можливого покупця свого чека співробітника «Сюрте насьональ».

Після скрупульозного, багатогодинного вивчення фальшивих чеків він телеграфує в Нью-Йорк: «Висококласна робота ... Фарби бліднуваті, водяні знаки відтиснуті трішки сильніше, номери серій дещо темніші від норми».

На ноги підняті всі філії Інтерполу по всій Західній Європі. Потім підключається преса, громадськість ставиться до відома про фальшивки.

Незабаром в «Сюрте насьональ» стікаються відомості з Швейцарії, Бельгії, Західної Німеччини, Скандинавії, Австрії, навіть з Чехословаччини про появу фальшивих чеків АМЕККО. 3 липня 20 фальшивих чеків потрапляють в один з нью-йоркських банків, їх сліди обриваються на пілоті трансатлантичного літака. Кінцева станція - паризький «чорний ринок», але там довідок не дають...

Тим часом «команда» відчайдушно прагне збути з рук пекучий товар. Ситуація на ринку міняється. Повідомлення в газетах зробили свою справу. З усіх боків повідомляють про появу фальшивих чеків. 22 липня митники швейцарського прикордонного містечка Валлорб виявили 50 фальшивих чеків, не зазначених в декларації. Митники не підозрювали, що чеки фальшиві, і, злегка покарав їх власника, побажали йому щасливої

дороги. Через два тижні в Женеві перший секретар місії однієї з південноамериканських країн в Парижі запрошується швейцарськими поліцейськими в поліцейський відділок. Виявилось, дипломат намагався реалізувати в одному з женеvських банків 100 фальшивих і заздалегідь підписаних дорожніх чеків, які він придбав на «чорному ринку» в Парижі!..

«Аккей» - улюблене місце самих різних людей, які уникають яскравого світла, а також фірми «Пославський і до °». Того ранку 14 липня кафе було майже порожнім. І все одно п'ятеро чоловіків вважають за краще усамітнитися в суміжній кімнаті, де можна без перешкод поговорити. Замовлений легкий сніданок. Тільки Жан приносить собі з буфету дешевого шипучого вина.

Таллендье, Хайслер і Берманом шанобливо розглядають чеки і похвально схвалюють їх якість. Берманом каже, що готовий увійти у справу разом зі своїми людьми.

Для такої невеликої партії, як лежать на столі 400 чеків, він вже має покупця і пропонує відразу ж заїхати до нього.

Жан кладе пачку чеків назад у портфель і, виходить разом з Таллендье, Хайслером і Бермана до машини, що стоїть за рогом. Тільки Альберт залишається, йому не подобається ця гра, якщо гроші потраплять не в ті руки, він не хоче платити за це зламаними кістками.

«Сітроен» виїжджає до Єлисейських полях і зупиняється на одній із прилеглих вуличок. Берманом забирає портфель і каже Жану, що він може на деякому віддаленні слідувати за ним.

Постовий перед готелем «Асторія» - штаб-квартирою армії США - ліниво жує свою гумку і не звертає уваги на картку, яку Берманом йому пред'являє. Через секунду виростають двоє суб'єктів у світлих піджаках виростають поряд і його заштовхують в машину.

Все це було цілком вдалим інсценуванням. Діючими особами були дійсно поліцейські, правда, один з них вже розпрощався зі службою, та й другий був на межі звільнення. Обидва були старими знайомими Берманом. І поспішили вони, звичайно, не в комісаріат, а в кафе, де всі разом відсвяткували удачу. Пізніше до них приєднався і Хайслер. Розплатилися вони, не економлячи, стодоларовим чеком, звичайно, фальшивим...

І вже через багато років фальшиві чеки з'являлися то на Рив'єрі, то в Південній Америці.

«Американ експрес компанії» отримала в порядку компенсації завданої шкоди (насамперед моральної, так як була зачеплена репутація фірми і її авторитет у клієнтів) 20 млн.франків.

Таллендье, який, очевидно, не підозрював про спектакль, який розіграє Берманом, пізніше приєднався до Жана і Альберту. Пізніше, вся трійця попала на підробці продуктових карток. Берманом настільки увірував у свою удачу, що ризикнув поширювати фальшиві долари в американській зоні окупації Німеччини. Протягом багатьох років розшукувався Інтерполом. Військовий суд засудив шахрая, до 12 років ув'язнення. Джоллі, відчувши небезпеку в афері з фальшивими дорожніми чеками, раптово зник і зміг збоку стежити за процесом, що проходив в березні 1950 року в Парижі. В повному комфорті, гортаючи французькі і нью-йоркські газети, ні в одному з повідомлень не знайшов свого прізвища. Його так і не притягнули до суду, і вийшов він із афери білосніжно чистим. манишкою. Так само легко минуло правосуддя і другу головна дійову особу афери - Збігнева Пославського. Він вчасно відправився в Ізраїль і став там власником невеликого готелю...

Клубок ліній

Мабуть до цього часу десь живе людина, взяти якого поліції не під силу. Це не банда, а саме одинак. Бо до сих пір гроші з'являються тільки в одиничних, «авторських» примірниках. Спочатку це була банкнота в 1 тис. старих франків, на яку експерт Банку Франції звернув увагу в 1951 році. Розпізнати підробку було так само важко, як і шість років тому, коли з'явилися викликали підозри банкноти в 5 тис. франків. І ось останні твори майстра фальшивок - нові 100-франкові банкноти. «Новими» вони були тільки в сенсі оновленої валюти (в 1960 р. у Франції була проведена грошова реформа), самі ж купюри загадковим чином були «зістарені».

Звичайно, проводилися численні аналізи, перш за все паперу, на якому були надруковані фальшиві гроші. Висновок - всі ці банкноти виготовив один і той же чоловік. Невідомо було навіть, чоловік це чи жінка. У всякому разі суперник, здатний на таку тонку і точну роботу, викликав у поліції повагу. І не один раз вона закликала Банк Франції звернутися до допомоги населення у виявленні злочинця, і кожен раз була відповідь: це абсолютно неможливо, оскільки неможливо вказати жодну достовірну ознаку, по якій простий обиватель міг би відрізнити підроблені гроші від справжніх. Треба дбати про спокій населення. Таким чином, французької національному банку не залишалося нічого іншого, як тільки акуратно приймати фальшиві банкноти і обмінювати їх на справжні. Одну відмінність встановити все ж таки вдалося: автор на великих партіях своїх банкнот не змінював номери серій. Але так як банкноти надходили в обіг поштучно, простежити за їх номерами було практично неможливо...

1963 рік. Кінець листопада Телефонний дзвінок у поліційний відділок...

З поштового відділення на бульварі Бессьєр надійшло повідомлення про те, що якийсь відвідувач з пачкою 100-франкових банкнот придбав різні цінні папери. Службовець за номерами банкнот визначив, що вони фальшиві. Але чоловік вже вийшов на вулицю і якраз сідав в машину. Службовець таки встиг запам'ятати номер і дав опис відвідувача: йому років 50, він міцної статури ...

Власником «рено» виявляється Алексіс Шувалов, який народився в 1927 році в родині російських емігрантів в Ніцці, який проживає ...

Розпочинається велика операція. Поки що потрібно організувати ретельне спостереження, ніяких арештів, детальний інструктаж на пошті, постійний зв'язок з керуванням ...

Проходить майже три тижні, перш ніж Шувалов 23 грудня 1963 знову з'являється на пошті. Службовець спокійно приймає пачку банкнот і простягає клієнтові облігації. Потім Шувалов направляє з тими ж цілями в інші банківські філії. Він повторює свій обхід 30 грудня 1963, 7 січня 1964 р., 17 січня в справу вступає поліція.

Алексіс Шувалов все заперечує. Він не винен. Які фальшиві гроші? Та він їх і в руках ніколи не тримав. Звідки у нього ці банкноти? Треба подумати ... Коли поліція починає виявляти нетерпіння, Шувалов згадує: «Ну, звичайно ... Як же я міг забути? Мій кузен Антуан Довге, у нас з ним були деякі розрахунки ». Довге, опинившись в поліції, довго не роздумує. Він дає свідчення, що він отримав гроші від свого друга Чеслава Боярського. Де його можна знайти? Він живе в Монжероне, там він побудував собі гарний будинок.

Через пару годин кілька машин зупиняються перед будинком у Монжероне, авеню Сенар, 33. Це скромний, але з великим смаком побудований будинок з доглянутим садом. Поліція прибула, не маючи ордера на обшук, слід був настільки гарячим, що вирішили не витрачати часу на офіційний запит. Боярський протестує, але його просто відсувають убік. «Що знаходиться в чемодані?» «Не ваша справа!»

Боярський намагається боротися з поліцейськими: «Це незаконно! Це наліт! »

Чемодан відкритий. У ньому пачка новеньких банкнот. «Це фальшиві гроші! Вони конфісковані, мосьє Боярський! »

Коли пізніше вміст валізи перевіряють експерти Банку Франції, з'ясовується, що гроші справжні.

Обшук в кінці кінців завершується безрезультатно, але поліція вважає, що знайдені гроші самі по собі є доказом і приводом для серйозної розмови в Парижі з їх власником. Підозрюваний з порога відмітає всі звинувачення у виготовленні фальшивих грошей, до цього моменту готовий і офіційний ордер на арешт, але ретельно прискіпливий обшук нічого не дав...

І знову поліцейські наряди простукують всі стіни, перекриття, весь будинок знизу доверху. Найуважнішим чином обстежується підвал. Робота йде безперервно протягом восьми годин. Всі втомилися, вже втратили надію. В останній раз в гостьовій кімнаті згорнуть килим, на якому стоїть великий письмовий стіл господаря будинку. І якраз під цим столом поліцейських чекає удача: тут знаходиться майстерно замаскований спуск в підвальне приміщення. Його площа - всього 6 кв. м, але тут є все необхідне, починаючи від рулону паперу до преса.

Через кілька місяців у цьому підвальному приміщенні в присутності свідків станеться диво. Боярський пояснить з усіма подробицями, що він робив, щоб виготовляти досконалі у всьому світі фальшивки. Чиновники слідстваспантеличені. Ця людина володіє дивовижними, феноменальними здібностями. Перед ним блідне вся історія виготовлення фальшивих грошей.

13 років знадобилося французьким правоохоронцям, щоб заарештувати цього ворога держави, який встиг випустити фальшивих грошей на суму 249 млн. франків (у цій цифрі підсумовані старі і нові франки. Дійсний еквівалент фальшивих банкнот так і не був встановлений. Французький національний банк на процесі заявив про збиток в 1,1 млн. франків. Нанесений збиток оцінюється і в 3,6 млн. франків). Вже один цей факт змусив публіку, що зібралася в залі суду, поставитися з повагою, а потім з симпатією до головного обвинуваченого, у міру того, як слухачі дізнавалися про його життя.

Чеслав Боярський народився в 1912 році в польському містечку Ланцут в родині дрібного комерсанта. У львівському політехнікумі вивчав політичну економію, через кілька років отримав в університеті Данцига диплом інженера-будівельника. На початку другої світової війни він офіцер польської армії. У 1940 році в Марселі він вступає до лав Опору, перемогу зустрічає в складі батальйону польських добровольців в Парижі.

Чеслав Боярський вирішив, що у Франції він знайде краще застосування своїм здібностям. В Бобіньї, північному передмісті Парижа, він знімає маленьку квартиру і перетворює її в майстерню. Там він самозабутньо працює, винаходить, отримує патенти: за виготовлення пластмас, за електробритви, за ротаційні мотори ... Але йому не вдається знайти замовника, його винаходи виявляються нікому не потрібними. Дипломи Боярського про вищу освіту не визнаються у Франції, він не може зайняти положення, на яке розраховує. Уже немолодий чоловік продовжує майструвати, вигадувати, винаходити. У 1948 році він одружується на молодій французенці з заможної родини. Сюзанна, а також

її батьки вірять у його талант, підтримують честолюбного винахідника. Але це не вихід. Чеслав Боярський не може жити милостинею. У той же рік в якогось лахмітника за 200 старих франків він придбав несправне біде «старого режиму». З нього він робить млинову установку для переробки паперу. Інженер-будівельник, абсолютно не знайомий з поліграфією, студіює спеціальну літературу і будує невеликий прес. Потім він займається вивченням павутини найтонших ліній і точок на банкнотах, які також дуже далекі від технічних креслень, в яких він практикувався в Данцігу. Чеслав креслить, малює, займається гравіруванням, працює різцем, змішує фарби. Відчужено, завзято, відчайдушно він йде до своєї мети. Те, чого він не може отримати від суспільства нормальним шляхом, він зробить сам. І з тією ж точністю, яка присутня в клубку ліній і портретах Мольєра і Гюго, він імітує також наступні слова: «Підробка державних банкнот, а також використання фальшивих грошей відповідно до ст. 139 кримінального кодексу караються довічним тюремним ув'язненням. Це покарання поширюється і на тих, хто ввозить фальшиві банкноти у Францію ».

Результати, яких за два з половиною роки праці досяг невтомний поляк, який не пройшов навчання ні у виробництві паперу, ні в техніці друку, не кажучи вже про графічні роботи, заслуговують епітета «геніальні». Його банкноти просто досконалі. Він подумав і про водяні знаки. Для того, щоб остаточно зняти всі можливі підозри, Боярський винаходить спеціальну установку, яка «старить» гроші. Експерти Банку Франції, виступаючи в суді, визнають, що неможливо було попередити громадськість, назвавши ознаки, за якими можна було б відрізнити продукцію Боярського. Навіть їм, експертам, з величезними труднощами, та й то не завжди, вдавалося ідентифікувати банкноти. Єдина реальний доказ - це повторювані номери банкнот, але їх можна фіксувати тільки тоді, коли фальшиві банкноти надходять цілими пачками...

Американський журнал «Тайм» писав про фальшиві гроші Боярського: «Це була настільки чиста робота, що ... навіть у Франції, де виробляється 80% всіх фальшивих грошей, Боярський заслуговує слави Леонардо да Вінчі».

Використано матеріал :
Гюнтер Вермуш

Афери с фальшивими деньгами